

ROK BOTANIKI KRAKOWSKIEJ – PODSUMOWANIE

‘Year of Cracow Botany’ – summary report

Na rok 2013 przypadły trzy ważne rocznice: 230-lecie Ogrodu Botanicznego UJ, 100-lecie Instytutu Botaniki UJ oraz 60-lecie Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN. Z tego powodu rok ten został ogłoszony „Rokiem Botaniki Krakowskiej” (Ryc. 1). Trzeba podkreślić, że Kraków jest największym i najstarszym polskim centrum botanicznym. Uniwersytet Jagielloński był przez długie lata jedynym krakowskim (a przez pewien czas i ogólnopolskim) ośrodkiem badań i edukacji w tej dziedzinie. W 1783 roku powstał Ogród Botaniczny, a w 1913 roku pierwszy w kraju nowoczesny Instytut Botaniczny działający do dzisiejszego dnia jako Instytut Botaniki. Po drugiej wojnie światowej na bazie uniwersyteckiej powstały inne placówki, na czele z Instytutem

Botaniki Polskiej Akademii Nauk założonym jako Zakład w roku 1953 przez profesora i rektora UJ Władysława Szafera (1886–1970), nazwanym jego imieniem w 1986 roku. Uniwersyteckie korzenie mają też jednostki botaniczne działające dzisiaj w innych uczelniach Krakowa: Uniwersytecie Pedagogicznym im. Komisji Edukacji Narodowej, Uniwersytecie Rolniczym im. Hugona Kołłątaja oraz w placówkach PAN. Patronat honorowy nad uroczystościami objął prezes Polskiej Akademii Nauk prof. dr hab. Michał Kleiber, przewodniczącym Komitetu Honorowego był prezydent miasta Krakowa, prof. dr hab. Jacek Majchrowski, wiceprzewodniczącymi – rektor UJ, prof. dr hab. n. med. Wojciech Nowak oraz prof. dr hab. Ryszard Tadeusiewicz piastujący przewodnictwo Oddziału Krakowskiego PAN. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego oraz autorem scenariusza całego „Roku Botaniki Krakowskiej” był dr hab. Marian Drużkowski (1950–2013), wspomagany przez dr hab. Alinę Stachurską-Swakoń (IB UJ); wiceprzewodniczącym – prof. dr hab. Marta Mizianty (IB PAN), sekretariat prowadziły mgr Katarzyna Koziellec (IB PAN) oraz mgr Magdalena Łukaszek (IB PAN), wspomagane przez inne osoby. Patronat medialny nad uroczystościami sprawował *Dziennik Polski*. Szeroko zakrojone i rozłożone w czasie imprezy zorganizowane zostały przez trzy jednostki świętujące rocznice, wspomagane przez współorganizatorów: Instytut Fizjologii Roślin im. Franciszka Górskiego PAN, Instytut Ochrony Przyrody PAN, Instytut Biologii UP w Krakowie, Katedrę Botaniki Leśnej i Ochrony Przyrody UR w Krakowie oraz Zakład Fizjologii i Biologii Rozwoju Roślin Wydziału Biochemii, Biofizyki i Biotechnologii UJ.

SESJA W OLSZTYNIE „ROK 2013 – ROKIEM
JUBILEUSZY KRAKOWSKICH BOTANIKÓW”

Część obchodów rocznicowych odbyła się poza Krakowem. Już w dniu 25 VI 2013 roku,

Ryc. 1. Logo Roku Botaniki Krakowskiej.

Fig. 1. Logo of the ‘Year of Cracow Botany’.

podczas 56. Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego zorganizowanego w Olsztynie, miała miejsce sesja plenarna „Rok 2013 – rokiem jubileuszy krakowskich botaników”¹, w czasie której przedstawiciele różnych uczelni omawiali historię i teraźniejszość nauki o roślinach. Botanikę na Uniwersytecie Jagiellońskim reprezentowały następujące referaty: „Dawne tradycje botaniki krakowskiej (XV–XX w.)” (prof. dr hab. Alicja Zemanek), „Współczesność Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego” (prof. dr hab. Maria Zajęc) i „Podstawowe i aplikacyjne badania Zakładu Fizjologii i Biologii Rozwoju Roślin UJ” (prof. dr hab. Jan Białczyk). Pozostałe krakowskie instytucje botaniczne zaprezentowano w referatach: „Instytut Botaniki PAN jako centrum badań przyrodniczych – teraźniejszość i przyszłość” (prof. dr hab. Konrad Wołowski), „Botanika w Instytucie Biologii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie” (dr hab. Andrzej Rzepka, prof. UP, dr hab. Beata Barabasz-Krasny), „Botanika leśna w Krakowie – od prof. Bogumiła Pawłowskiego po czasy współczesne” (dr hab. inż. Jan Bodziarczyk, prof. dr hab. Jerzy Szwagrzyk) oraz „Fizjologia roślin uprawnych w badaniach IFR PAN w Krakowie” (prof. dr hab. Franciszek Dubert).

SESJA JUBILEUSZOWA

Główne uroczystości odbyły się w dniach 19–21 IX 2013 roku. Objęły sesję jubileuszową (19 IX) oraz I Forum Botaników Polskich zatytułowane „Współczesna botanika – botanika w przyszłości?”. Obchody naszego botanicznego święta zgromadziły ok. 300 osób ze wszystkich liczących się ośrodków Polski, a także przedstawiciele instytucji naukowych z Ukrainy i Wielkiej Brytanii. W pierwszym dniu obradowano w auli Collegium Novum UJ, dalsze części spotkania odbywały się w salach wykładowych Instytutu Botaniki UJ i Instytutu Botaniki im. W. Szafera

PAN. Przybyłych gości powitali przedstawiciele władz UJ: prorektor UJ ds. badań naukowych i funduszy strukturalnych – prof. dr hab. Stanisław Kistryn (Ryc. 2) i dziekan Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UJ – dr hab. Małgorzata Kruczek. Sesję prowadzili organizatorzy: dyrektor Instytutu Botaniki UJ prof. dr hab. Maria Zajęc, dyrektor Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN prof. dr hab. Konrad Wołowski, a także kierownik Ogrodu Botanicznego UJ dr hab. Józef Mitka, prof. UJ. Słowa gratulacji dla środowiska botanicznego przekazał prezydent Krakowa prof. dr hab. Jacek Majchrowski oraz delegat Polskiej Akademii Nauk prof. dr hab. Jerzy Duszyński – dziekan Wydziału II Nauk Biologicznych i Rolniczych. Jednym z najważniejszych momentów uroczystości było wręczenie wyróżnień. Obchodząca w tym roku jubileusz 90. rocznicy urodzin prof. dr Anna Medwecka-Kornaś z Instytutu Botaniki UJ, uczona szeroko znana i bardzo zasłużona dla polskiej botaniki, odznaczona została srebrnym medalem „Plus ratio quam vis” (Ryc. 3). Niemniej znana i zasłużona prof. dr Jadwiga Siemińska-Słupska z Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN otrzymała „Medal Jubileuszowy 50-lecia Polskiej Akademii Nauk” (Ryc. 4). Ponadto, w uznaniu zasług dla Krakowa i jego mieszkańców, odznakę „Honoris Gratia” z rąk prezydenta Krakowa otrzymali: prof. dr hab. Eugeniusz Dubiel (IB UJ), prof. dr hab. Ludwik Frey (IB PAN), prof. dr hab. Barbara Godzik (IB PAN), prof. dr hab. Krystyna Grodzińska (IB PAN), prof. dr hab. Marta Mizianty (IB PAN), doc. dr hab. Anna Pacyna (IB UJ), prof. dr hab. Leon Stuchlik (IB PAN), prof. dr hab. Helena Trzcińska-Tacik (IB UJ), prof. dr hab. Konrad Wołowski (IB PAN), prof. dr hab. Adam Zajęc (IB UJ), dr hab. Danuta Zdebska (IB UJ) oraz prof. dr hab. Bogdan Zemanek (IB UJ) (Ryc. 5, 6, 7).

Podczas sesji jubileuszowej wygłoszono referaty: „Rola ośrodka botanicznego UJ” (prof. dr hab. Adam Zajęc), „Tradycja i współczesność w badaniach Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN” (prof. dr hab. Konrad Wołowski), „Botanika krakowska na tle botaniki polskiej i europejskiej” (prof. dr hab. Bogdan Jackowiak, UAM, Poznań) (Ryc. 8).

¹ Köhler P. 2014. Historia botaniki podczas 56. Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego w Olsztynie (24–30 czerwca 2013 r.). *Kwartalnik Historii Nauki i Techniki* 59(1): 223–225.

Ryc. 2. Rozpoczęcie sesji jubileuszowej „Roku Botaniki Krakowskiej” w auli Collegium Novum UJ, 19 IX 2013. Przemawia prorektor UJ – prof. Stanisław Kistryn. Siedzą od lewej: kierownik Ogrodu Botanicznego UJ dr hab. Józef Mitka, prof. UJ, dyrektor Instytutu Botaniki UJ prof. Maria Zając, dyrektor Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN prof. Konrad Wołowski, prorektor UJ prof. Jacek Popiel (fot. J. Sawicz).

Fig. 2. Beginning of the jubilee session of the ‘Year of Cracow Botany’ in assembly hall in Collegium Novum, Jagiellonian University, 19 September 2013. Vice-Rector of the Jagiellonian University, Professor Stanisław Kistryn makes a speech. Sitting from the left: Head of the Botanic Garden – Professor Józef Mitka, Director of the Institute of Botany – Professor Maria Zając, Director of the W. Szafer Institute of Botany of the Polish Academy of Sciences – Professor Konrad Wołowski, and Vice-Rector of the Jagiellonian University – Professor Jacek Popiel (photo J. Sawicz).

Ryc. 3. Profesor Anna Medwecka-Kornaś otrzymuje srebrny medal UJ „Plus ratio quam vis” z rąk prorektora UJ prof. Jacka Popiela. Z tyłu od lewej: prof. Adam Boratyński i prof. Barbara Tokarska-Guzik (fot. J. Sawicz).

Fig. 3. Professor Anna Medwecka-Kornaś receives a silver medal of the Jagiellonian University ‘Plus ratio quam vis’ from Vice-Rector of the Jagiellonian University Professor Jacek Popiel. Behind, from the left: Professor Adam Boratyński and Professor Barbara Tokarska-Guzik (photo J. Sawicz).

Ryc. 4. Prof. Jadwiga Siemińska-Słupska po otrzymaniu „Medalu Jubileuszowego 50-lecia Polskiej Akademii Nauk” (fot. J. Sawicz).

Fig. 4. Professor Jadwiga Siemińska-Słupska after receiving the ‘Jubilee Medal of the 50th Anniversary of the Polish Academy of Sciences’ (photo J. Sawicz).

Ryc. 5. Prof. Krystyna Grodzińska otrzymuje odznakę „Honoris Gratia” z rąk prezydenta Krakowa prof. Jacka Majchrowskiego (fot. J. Sawicz).

Fig. 5. Professor Krystyna Grodzińska receives a badge of merit ‘Honoris Gratia’ from the Mayor of the city of Cracow Professor Jacek Majchrowski (photo J. Sawicz).

Ryc. 6. Od lewej: dr hab. Danuta Zdebska, prof. Adam Zajęc i prof. Bogdan Zemanek po otrzymaniu odznaki „Honoris Gratia” (fot. A. Mróz).

Fig. 6. From the left: Professor Danuta Zdebska, Professor Adam Zajęc, and Professor Bogdan Zemanek after receiving the badge of merit ‘Honoris Gratia’ (photo A. Mróz).

Ryc. 7. Prezes Polskiego Towarzystwa Botanicznego dr hab. Adam Rostański, prof. Uniwersytetu Śląskiego, składa gratulacje krakowskim botanikom (fot. J. Sawicz).

Fig. 7. President of the Polish Botanical Society Professor Adam Rostański (University of Silesia in Katowice) congratulates the Cracow botanists (photo J. Sawicz).

Ryc. 8. Prof. Bogdan Jackowiak wygłasza referat „Botanika krakowska na tle botaniki polskiej i europejskiej” w czasie sesji jubileuszowej w auli Collegium Novum (fot. A. Mróz).

Fig. 8. Professor Bogdan Jackowiak delivering lecture ‘Cracow’s botany against the background of the Polish and European botany’ during jubilee session in assembly hall in Collegium Novum (photo A. Mróz).

I FORUM BOTANIKÓW POLSKICH

Po sesji jubileuszowej w dniu 19 IX rozpoczęła się sesja plenarna I Forum Botaników Polskich zaplanowanego jako spotkanie dyskusyjne na temat aktualnej i przyszłej problematyki badawczej nauk botanicznych. Podstawą dyskusji były referaty: prof. dr hab. Dariusza Szlachetki z Uniwersytetu Gdańskiego – „Taksonomia XXI wieku – perspektywy rozwoju” oraz dr. hab. Józefa Mitki, prof. UJ – „Przyszłość taksonomii linneuszowskiej” (Ryc. 9).

Dalsze obrady I Forum Botaników Polskich odbyły się w dniu 20 IX i toczyły się w sześciu sekcjach. Moderatorem sekcji „Cytologia i embriologia” był prof. dr hab. Robert Hasterok (UŚ). Wprowadzeniem do dyskusji były referaty: „Analiza cytomolekularna roślinnego genomu jądrowego – współczesne możliwości i wyzwania” (prof. dr hab. Robert Hasterok), „Cytogenetyka

roślin – subiektywny przegląd najważniejszych zagadnień” (prof. dr hab. Andrzej Joachimiak, UJ) i „Plazmodesmy – ponadkomórkowy system wymiany informacji” (dr hab. Ewa Kurczyńska, prof. UŚ) (Ryc. 10). Sekcja „Paleobotanika” obradowała pod hasłem „Zmiany klimatu a roślinność”, a funkcję moderatora pełnił dr hab. Grzegorz Worobiec, prof. IB PAN. Wstępem do dyskusji były referaty: „Historia klimatu i roślinności przed pojawieniem się człowieka” (dr hab. Maria Barbacka-Bóka – Węgierskie Muzeum Historii Naturalnej w Budapeszcie, dr Jadwiga Ziaja – IB PAN, dr hab. Grzegorz Worobiec, prof. PAN) i „Jak często zmieniał się klimat i roślinność w czasie ostatniego miliona lat” (dr Renata Stachowicz-Rybka, IB PAN). Obrady sekcji „Systematyka i bioróżnorodność” prowadził prof. dr hab. Ludwik Frey (IB PAN). Zachętą do dyskusji były referaty: „Klasyfikacja organizmów zarodnikowych – ewolucja koncepcji czyli ‘kryptogamy’

Ryc. 9. I Forum Botaników Polskich – obrady sekcji „Geobotanika” w Collegium Śniadeckiego UJ, prowadzący prof. Zbigniew Dzwonko (fot. A. Mróz).

Fig. 9. 1st Forum of the Polish Botanists – a session of ‘Geobotany’ Section in the Śniadecki Collegium, chairman – Professor Zbigniew Dzwonko, (photo A. Mróz).

Ryc. 10. I Forum Botaników Polskich – obrady sekcji „Cytologia i embriologia” w pawilonie dydaktycznym Instytutu Botaniki UJ, referat „Plazmodesmy – ponadkomórkowy system wymiany informacji” wygłasza dr hab. Ewa Kurczyńska, prof. Uniwersytetu Śląskiego (fot. B. Sikora-Majewska).

Fig. 10. 1st Forum of the Polish Botanists – a session of ‘Cytology and Embryology’ Section in the teaching pavilion of the Institute of Botany, Professor Ewa Kurczyńska (University of Silesia in Katowice) delivers a lecture ‘Plasmodesms – supracellular system of information transfer’ (photo B. Sikora-Majewska).

wczoraj i dziś” (dr hab. Lucyna Śliwa, prof. IB PAN) i „Systematyka w badaniach bioróżnorodności roślin” (dr Magdalena Szczepaniak i dr Elżbieta Cieślak – IB PAN). Sekcja „Biotechnologia, *in vitro*” obradowała pod przewodnictwem prof. dr hab. Jana Rybczyńskiego (Ogród Botaniczny – CZRB PAN w Powsinie). Wstępem do obrad były trzy referaty: „Wykorzystanie metod współczesnej biotechnologii w celu modyfikacji ostatecznej formy rośliny” (dr hab. Robert Malinowski, prof. PAN – Ogród Botaniczny – CZRB PAN w Powsinie), „Genetyczno-molekularne uwarunkowania totipotencji komórek roślinnych w kulturze *in vitro*” (dr hab. Małgorzata D. Gaj, prof. UŚ) i „Krioprezerwacja – być albo nie być różnorodności biologicznej roślin” (dr hab. Anna Mikuła, prof. PAN – Ogród Botaniczny – CZRB PAN w Powsinie). Sekcja „Fizjologia roślin” obradowała pod hasłem „Fizjologia roślin a środowisko”, a obrady moderował prof. dr hab. Zbigniew Miszański (Instytut Fizjologii Roślin

PAN), który wygłosił referat wprowadzający „Przystosowanie fotosyntezy do środowiska” (Ryc. 11). Ponadto referentami byli: prof. dr hab. Edward Gwoździński (UAM) – „Rośliny w warunkach stresu” i prof. dr hab. Franciszek Dubert (Instytut Fizjologii Roślin PAN) – „Rośliny uprawne a środowisko”. Obrady szóstej sekcji „Geobotanika” prowadził prof. dr hab. Zbigniew Dzwonko (UJ). Referaty wygłosili: dr hab. Andrzej Bobiec (Uniwersytet Rzeszowski) – „Las naturalny: relikw czy mit?”, dr hab. Anna Orczewska (UŚ) – „Bogactwo gatunkowe i dynamika zbiorowisk leśnych”, prof. dr hab. Zbigniew Dzwonko (UJ) – „Rozwój i przemiany półnaturalnych zbiorowisk murawowych” i prof. dr hab. Maria Zając (UJ) – „Inwazje gatunków obcego pochodzenia”. I Forum Botaników Polskich było przeglądem najważniejszych obecnie kierunków w badaniach botanicznych prowadzonych w Polsce. Było też okazją do bezpośrednich dyskusji na tematy żywo interesujące środowisko polskich botaników.

Ryc. 11. I Forum Botaników Polskich – obrady sekcji „Fizjologia roślin” – referat „Przystosowania fotosyntezy do środowiska” wygłasza prof. Zbigniew Miszański, sala konferencyjna imienia Prof. Bogumiła Pawłowskiego w Instytucie Botaniki im. W. Szafera PAN (fot. Ł. Kołodziejczyk).

Fig. 11. 1st Forum of the Polish Botanists – a session of ‘Plant Physiology’ Section. Professor Zbigniew Miszański delivers a lecture ‘Adaptation of photosynthesis to environment’, ‘Professor Bogumił Pawłowski Meeting Hall’ at the W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences (photo Ł. Kołodziejczyk).

Ryc. 12. Spotkanie towarzyskie w szklarni Ogrodu Botanicznego (fot. A. Mróz).

Fig. 12. Conference dinner in the glasshouse of the Botanic Garden (photo A. Mróz).

Ryc. 13. Prof. Stefania Loster w czasie prezentacji historycznych fotografii w szklarni Ogrodu Botanicznego (fot. J. Sawicz).

Fig. 13. Professor Stefania Loster during presentation of the historical photographs in the glasshouse of the Botanic Garden (photo J. Sawicz).

Wieczorem 19 IX odbyło się spotkanie towarzyskie w nastrojowej atmosferze szklarni Ogrodu Botanicznego, przy świecach i zastawionym stole (Ryc. 12). Na ekranie ustawionym pod palmami wyświetlano obrazy z przeszłości – prof. dr hab. Stefania Loster (IB UJ) zaprezentowała dawne fotografie z dowcipnymi komentarzami na temat różnych sytuacji związanych z niełatwą pracą terenową badaczy roślin (Ryc. 13). Prof. dr hab. Zbigniew Dzwonko (IB UJ) przywołując portrety dawnych mistrzów i ich młodych uczniów, którzy są już dzisiaj profesorami, wyświetlił filmy, które nakręcił w czasie terenowych zajęć botanicznych, głównie w latach 70. XX w. Nieoczekiwanym akcentem wieczoru stało się odczytanie przez prof. dr Annę Medwecką-Kornaś okolicznościowego wiersza napisanego przez nią specjalnie na tę okazję, co spotkało się z aplauzem uczestników spotkania.

Piątkowy wieczór 20 IX 2013 roku zarezerwowany był na kulturę wysoką. Uczestnicy oglądali spektakl w Teatrze „STU” *Wariacje Tischnerowskie. Kabaret filozoficzny na podstawie „Filozofii po góralsku” Józefa Tischnera* w reżyserii Artura „Barona” Więcka. Z prawdziwą przyjemnością mogli oglądać na scenie znanych i lubianych krakowskich aktorów: Krzysztofa Globisza (Jegomość Autor), Beatę Schimscheiner (Gospodyni Jegomości Autora), Jerzego Trełę (Wawrzek, Stary Góral), Andrzeja Rogę (Jędrak, Góral w Średnim Wieku) czy Marcina Zacharzewskiego (Józek, Młody Góral).

SESJA 42. ZJAZDU OGRODÓW BOTANICZNYCH
I ARBORETÓW W POLSCE ORAZ SESJA
WYJAZDOWA DO STACJI TERENOWEJ
ZAKŁADU EKOLOGII INSTYTUTU BOTANIKI
IM. W. SZAFERA PAN W SZAROWIE

W trzecim dniu obchodów jubileuszowych (21 IX) w salach Instytutu i Ogrodu Botanicznego UJ odbyła się sesja 42. Zjazdu Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce zorganizowana przez Radę Ogrodów Botanicznych i Arboretów w Polsce. Tematem obrad były „Kierunki i możliwości rozwoju ogrodów botanicznych i arboretów w Polsce w XXI w.”. Odbyła się też

alternatywna impreza: sesja wyjazdowa do Stacji Terenowej Zakładu Ekologii Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN w Szarowie, gdzie prezentowano referaty na temat badań ekologicznych prowadzonych w Puszczy Niepołomickiej (Ryc. 14). Oprócz zwiedzania Stacji były też specjalne atrakcje: poczęstunek przygotowany przez Koło Gospodyń Wiejskich z Łoniowej, zwiedzanie historycznych miejsc w Niepołomicach oraz przejazd przez Puszczę, w czasie którego omawiano aktualne problemy gospodarowania w tym kompleksie leśnym.

INTERDYSCYPLINARNE SYMPOZJUM
„BIOGEOGRAPHY OF THE CARPATHIANS:
EVOLUTION OF BIODIVERSITY IN A
SPATIOTEMPORAL CONTEXT”

Kolejną sesją w ramach „Roku Botaniki Krakowskiej” było pierwsze interdyscyplinarne sympozjum „Biogeography of the Carpathians: Evolution of Biodiversity in a Spatiotemporal Context” (Kraków, 26–28 IX 2013). Zorganizowane zostało przez Instytut Botaniki PAN, Instytut Botaniki UJ, Komitet Botaniki PAN, Fundację Polskiej Botaniki oraz Polsko-Szwajcarski program badawczy (PSPB-161/2010). Komitet honorowy tworzyli: prof. dr hab. Maria Zając, dyrektor Instytutu Botaniki UJ, oraz prof. dr hab. Konrad Wołowski, dyrektor Instytutu Botaniki PAN, a w komitecie organizacyjnym byli m.in. dr Michał Ronikier (IB PAN), dr Anna Ronikier (IB PAN), dr hab. Agnieszka Wacnik, prof. IB PAN oraz dr hab. Joanna Zalewska-Gałosz (IB UJ). Tematyka sympozjum dotyczyła zagadnień biogeografii Karpat ze szczególnym uwzględnieniem ewolucji bioty Karpat w czasie i przestrzeni, historii kształtowania się zasięgów organizmów w Karpatach, identyfikacji regionów Karpat szczególnie ważnych z punktu widzenia bioróżnorodności, czy biogeograficzne powiązania Karpat z innymi masywami górskimi Europy oraz z Arktyką. Ważnym założeniem był interdyscyplinarny charakter spotkania mający na celu integrację różnych środowisk badaczy dzięki otwarciu na szeroki zakres warsztatowy (od zastosowania analiz genetycznych, poprzez

Ryc. 14. Sesja wyjazdowa do Stacji Terenowej Zakładu Ekologii Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN w Szarowie – oprowadza prof. Barbara Godzik (fot. Ł. Kołodziejczyk).

Fig. 14. Field session at Szarów – visit at the Research Station of the Department of Ecology, the W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences. Professor Barbara Godzik as a guide (photo Ł. Kołodziejczyk).

rekonstrukcje paleobotaniczne po modelowanie zmian w rozmieszczeniu nisz ekologicznych) oraz taksonomiczny (botanika, mykologia, zoologia). Dzięki temu konferencja stanowiła pierwsze interdyscyplinarne forum wymiany informacji dla przyrodników polskich i zagranicznych prowadzących badania na terenie Karpat. W konferencji wzięło udział ponad 160 uczestników z Polski, Austrii, Czech, Niemiec, Rumunii, Słowacji, Ukrainy, Węgier i Wielkiej Brytanii.

SESJA POŚWIĘCONA STEFANOWI MYCZKOWSKIEMU

W ramach „Roku Botaniki Krakowskiej” w Uniwersytecie Rolniczym im. Hugona Kołłątaja w Krakowie w dniu 29 XI 2013 roku miała miejsce uroczystość nadania imienia Profesora Stefana Myczkowskiego (1923–1977) sali wykładowej nr III w budynku Wydziału Leśnego oraz odsłonięcie tablicy pamiątkowej. W sesji „Profesor Stefan Myczkowski we wspomnieniach współpracowników i uczniów” towarzyszącej

uroczystości przypomniano koleje życia i twórczej działalności profesora – botanika, leśnika, świetnego wykładowcy oraz charyzmatycznego działacza w dziedzinie ochrony przyrody. Do niezwyklej atmosfery sesji przyczyniły się nieoficjalne wspomnienia i anegdoty z życia wybitnego przyrodnika, wspomnianego przez dawnych współpracowników i uczniów.

IX OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA „KULTURY IN VITRO W FIZJOLOGII ROŚLIN”

Ostatnią sesją, która odbyła się w ramach „Roku Botaniki Krakowskiej” była IX Ogólnopolska Konferencja „Kultury *in vitro* w fizjologii roślin” (4–6 XII 2013) zorganizowana przez Instytut Fizjologii Roślin PAN². W konferencji wzięło udział 67 uczestników, współautorów 23 wykładów oraz 38 posterów. Przedmiotem

² Planuje się opublikować abstrakty w języku angielskim w specjalnym wydaniu *Acta Biologica Cracoviensia ser. Botanica*.

rozważań były różne gatunki roślin: uprawnych, ozdobnych, terapeutycznych, zielarskich, drzewiastych czy modelowych. Prezentowano różne techniki badań, od mikroskopowych, poprzez spektrofotometryczne do molekularnych. Przedstawiono między innymi wpływ wybranych czynników na regenerację roślin w warunkach *in vitro* z wykorzystaniem różnych fragmentów roślin. Ważnym aspektem referowanych badań był udział wybranych hormonów i genów w uzyskiwaniu zarodków roślinnych oraz rozmnażaniu roślin w warunkach *in vitro*. Interesującym tematem prezentacji było wykorzystanie kultur *in vitro* w modyfikacji rozwoju bielma kiwi i zbóż. Do innych ważnych zagadnień należały metody optymalizacji uzyskiwania homozygotycznych linii rzepaku, owsa, pszenicy i pszenżyta. Uzyskiwanie roślin terapeutycznych metodą *in vitro* było przedstawione jako źródło do produkcji ważnych, z medycznego punktu widzenia, metabolitów.

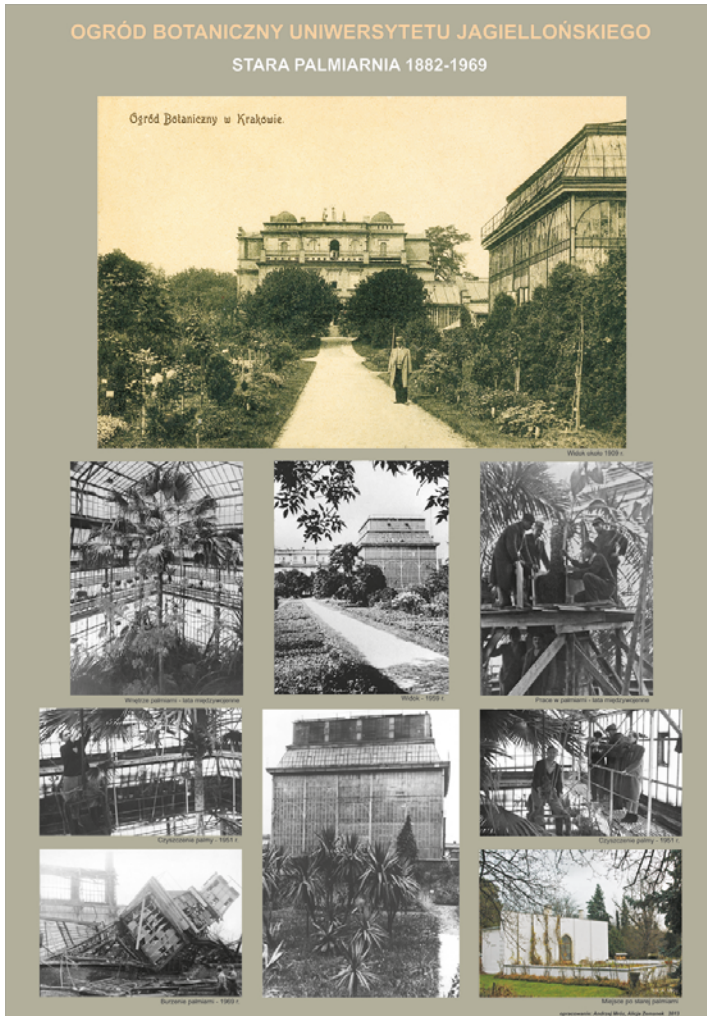
WYSTAWY

Dodatkowym punktem obchodów „Roku Botaniki Krakowskiej” były wystawy dostępne dla szerokiej publiczności w kilku miejscach na terenie Krakowa – w Bibliotece Jagiellońskiej: „Botaniczne skarby Biblioteki Jagiellońskiej” (16 IX–5 X); w Muzeum Ogrodu Botanicznego UJ: „230 lat Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Historia i współczesność” (1783–2013)” (26 V–9 VI) (Ryc. 15, 16) oraz „Ogród Botaniczny oczami pracowników” (19 IX–17 XI); w Muzeum Przyrodniczym Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN: „Przyroda terenów pogórczych – rośliny okolic Olkusza” (17 V–30 VI) oraz „Impresje przyrodnicze w obiektywie” – fotografie Mariana i Michała Szewczyków (18 IX–30 X) (Ryc. 17); w Bibliotece Instytutów Botaniki UJ i PAN: ekspozycja historyczna „Ocalić od zapomnienia” (12 IX–15 X) (Ryc. 18, 19); a także

Ryc. 15. Wystawa „230 lat Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Historia i współczesność (1783–2013)” w Muzeum Ogrodu Botanicznego, Collegium Śniadeckiego UJ (fot. B. Sikora-Majewska).

Fig. 15. Exhibition ‘230 years of the Botanic Garden of the Jagiellonian University. Past and present (1783–2013)’ at the Museum of the Botanic Garden, J. Śniadecki Collegium of the Jagiellonian University (photo B. Sikora-Majewska).

Ryc. 16. Poster „Stara palmiarnia 1882–1969” na wystawie w Muzeum Ogródu Botanicznego UJ.

Fig. 16. Poster ‘Old palmhouse 1882–1969’ – exhibition at the Museum of the Botanic Garden of the Jagiellonian University.

w Instytucie Biologii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej: „Historia i teraźniejszość botaniki w Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie” (8–19 IV)³. W listopadzie 2013 roku miała miejsce wystawa

na temat działalności naukowej i dydaktycznej prof. Stefana Myczkowskiego (Wydział Leśny, Uniwersytet Rolniczy w Krakowie). Na Wydziale Ogrodniczym tegoż Uniwersytetu otwarta została późną jesienią wystawa modeli roślin z początku XX wieku używanych w czasie zajęć dydaktycznych.

³ Barabasz-Krasny B., Możdżeń K., Rut G., Woch M. W. 2013. „Historia i teraźniejszość botaniki w Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie” – wystawa (Kraków, 8–21 kwietnia 2013 roku). „History and Present of Botany at the Pedagogical University of Cracow” – the exhibition (Krakow, 8–21 April 2013). *Wiadomości Botaniczne* 57(3/4): 88–92.

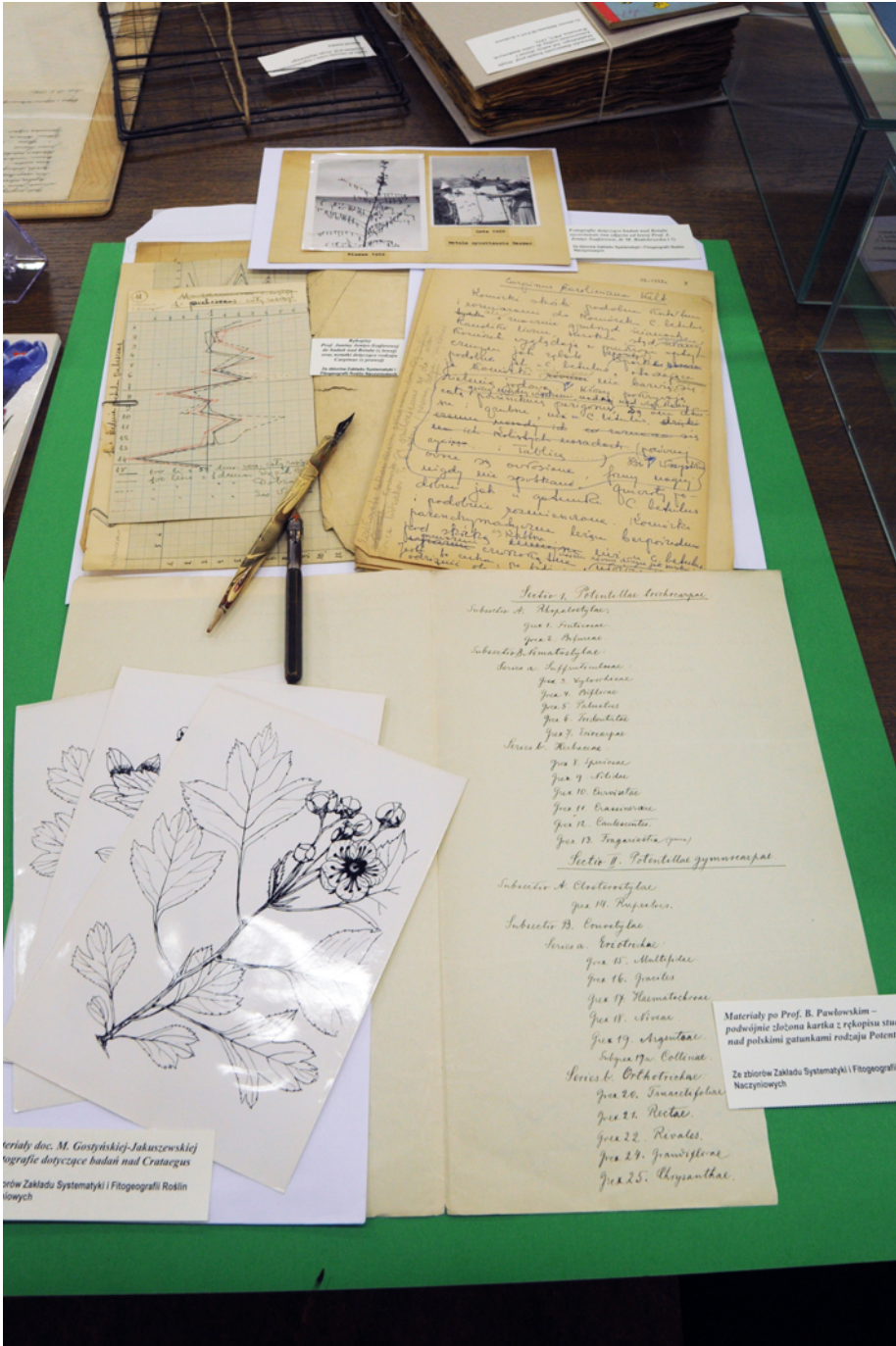
Ryc. 17. Wystawa fotografii Mariana i Michała Szewczyków „Impresje przyrodnicze w obiektywie” w Muzeum Przyrodniczym Instytutu Botaniki im. W. Szafera PAN (fot. J. Sawicz).

Fig. 17. Photographic exhibition ‘Impressions of Nature in the objective lens’ by Marian and Michał Szewczyk at the Natural History Museum of the W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences (photo J. Sawicz).

Ryc. 18. Wystawa „Ocalić od zapomnienia” w Bibliotece Instytutów Botaniki UJ i PAN (fot. A. Mróz).

Fig. 18. Exhibition ‘To save from oblivion’ in the Library of the Institute of Botany of the Jagiellonian University and of the W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences (photo A. Mróz).

Ryc. 19. Materiały rękopiśmienne z prac botaników krakowskich: Marii Gostyńskiej-Jakuszewskiej, Bogumiła Pawłowskiego i Janiny Jentys-Szaferowej na wystawie „Ocalić od zapomnienia” (fot. A. Mróz).

Fig. 19. Manuscripts of the works of Cracow botanists: Maria Gostyńska-Jakuszewska, Bogumił Pawłowski, and Janina Jentys-Szaferowa on the exhibition ‘To save from oblivion’ (photo A. Mróz).

PUBLIKACJE

Z okazji jubileuszu ukazało się kilka książek: *Ogród Botaniczny Uniwersytetu Jagiellońskiego. 230 lat dla nauki i społeczeństwa* (B. Zemanek, 2013), *Sto lat Instytutu Botaniki Uniwersytetu Jagiellońskiego (1913–2013)* (A. Zemanek, 2013), *Historia badań i rozwoju Instytutu Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk (1953–2012)* (red. B. Godzik, K. Wołowski, 2013) wraz z 2-tomową bibliografią publikacji zestawioną przez R. Ochyre, H. Bednarek-Ochyre i B. Godzik⁴. Wydano również dwie okolicznościowe płytki CD z prezentacjami „Ocalić od zapomnienia” poświęconymi historii instytutów UJ i PAN oraz Ogrodowi Botanicznemu UJ. Szczególnym powodzeniem cieszył się pięknie ilustrowany numer specjalny *Alma Mater* – nr 158 wrzesień 2013⁵ (przygotowany przez uniwersyteckich botaników dzięki redakcyjnym staraniom Rity Moczarskiej i dr. hab. Piotra Köhlera). Eksploracje zagraniczne badaczy roślin z wielu krakowskich instytucji zaprezentowane zostały w okolicznościowym

numerze *Wszechświata* – T. 11, Nr 7, 2013 (pt. „Rok krakowskiej botaniki. Po roślinę na kraniec świata...”, pod redakcyjną opieką dr. hab. Bartosza Płachno).

Trwające przez cały 2013 rok różnorodne wydarzenia naukowe i popularne były prezentacją zarówno samych instytucji świętujących swe jubileusze, ich historii i osiągnięć, jak i samej botaniki. Uczni uczestniczący w konferencjach i sesjach dyskutowali aktualne problemy badawcze i próbowali nakreślić perspektywy rozwoju nauki o roślinach. Wystawy, często otwarte dla szerokiej publiczności, były okazją, aby zainteresować zwiedzających prezentacjami zarówno „skarbów” (niezwykle cennych dawnych ksiąg botanicznych), fotografii, jak i rezultatów współczesnych badań naukowych. Nie wszystkie plany udało się zrealizować, jednak to co się odbyło, daje chlubne świadectwo naukowej prężności krakowskich instytucji botanicznych świętujących swe jubileusze.

Piotr KÖHLER, Alicja ZEMANEK

⁴ Köhler P. [recenzja] 2013. R. OCHYRA, H. BEDNAREK-OCHYRA, B. GODZIK, *Bibliography of the W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences (1953–2012)*. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków 2013, Part 1, s. 1–442, ISBN 978-83-62975-15-0; Part 2, s. 443–993, ISBN 978-83-62975-16-7. Twarda okładka. Cena: Part I – 34,90 PLN; Part II – 39,90 PLN. *Wiadomości Botaniczne* 57(3/4): 149–151.

⁵ Dostępny on line: <http://www.almamater.uj.edu.pl/archiwum-2013>